

'(ה)צבא היהודי'

(L'Armée Juive, AJ). ארגון מחתרת וכוח לוחם בצרפת. הצ"ה נוסד בטולוז (Toulouse) בינואר 1942. את רעיון הקמתו הגו שני ציונים לוחמים, אברהם פולונסקי ואהרן (ליסין) לובלין, שכבר בתחילת ימי כיבוש צרפת בידי הגרמנים היו נחושים בדעתם ליצור כוח חמוש. נוסף על הרדיפות מצד הגסטפו ומצד ממשלת וישי, צריכים היו להתמודד עם אי-האימון מצד המנהיגים הציונים. הצ"ה גייס לוחמים בחשאי, השביעם בספר התנ"ך ובדגל הכחול-לבן, והחל בהכשרתם הצבאית לפני שהיה לו נשק.

מסתיו 1943 אירגן הצ"ה שיירות של אנשים מאומנים, והן חצו באופן בלתי חוקי את הרי הפירנאים, לעיתים בתנאים מחרידים, כדי להגיע לספרד ומשם לישראל, ולהצטרף ליחידות העבריות ששירתו בצבא הבריטי. יותר מ-80 אנשי 'החלוק' מהולנד, שנמלטו לצרפת, השתתפו בשיירות הצ"ה. בסך-הכול העביר הצ"ה 300 יהודים לספרד. חוליות הפרטיזנים החמושות של הצ"ה בטולוז, בניס, בליון ובפריס, רדפו מלשינים וסוכני גסטפו וחסלו בניס כנופיה מסוכנת של 'פיזיונומיסטים' (בקיאים בזיהוי יהודים על-פי הבעת הפנים), שעבדו בשיירות הגסטפו. קבוצת הצ"ה בליון העבירה לארגוני ההצלה וליחידות הלוחמים עשרות מיליוני פרנקים שהוברחו משווייץ מטעם הסוכנות היהודית והג'וינט, למען תנועת ההתנגדות היהודית. במחוז טארן (Tarn) הקים הצ"ה יחידת לוחמים, וכוחות הצ"ה, שהיו מסונפים לחילות הפנים הצרפתיים (FFI) של ההר השחור, הניפו דגל כחול-לבן ונטלו חלק בקרבות הקשים שניהל ה-FFI. ארבעה מקציני הצ"ה נפלו בליון ובטולוז, את האבידות הכבדות ביותר ספג הצ"ה בשתי פעולות של הגסטפו. במאי 1944 עלה הגסטפו על עקבותיהם של חמישה חברים מן הקבוצה ההולנדית שהיו פעילים בפריס. ביולי 1944 חיסל הגסטפו את הקבוצה הצרפתית בפריס בעוצרו 25 לוחמים של הצ"ה. הם עונו ונשלחו ברכבת הגירוש האחרונה שיצאה מדרנסי ב-17 באוגוסט 1944. ואולם, 14 מהם הצליחו להימלט בקפיצה מן הרכבת הנוסעת. הקבוצות הצרפתיות של הצ"ה השתתפו בהתקוממות הכללית באוגוסט 1944 בפריס, בליון ובטולוז.

אין נתונים על מספר החברים בצ"ה.